

Nr 2467

546/667 20 S.D.

Kungl. Maj:ts befallningshavandes

i Stockholms län resolution i ärende,

hvarom nedan vidare förmäles; i Gifven

Stockholm & landskansliet den 31

december 1921.

Handlingarna utvisa följande.

Uti en den 10 september 1920 hit ingifven ansökning anhöll

dåvarande ägaren till den från lägenheten Ekshagarna n:o 1 (Alsike

4²) under fem mantal Alsike eller Krusenborg n:o 4 (Alsike 4¹)

uti Alsike socken afsöndrade lägenheten Ekparken om 40,4 ar, nu-

mera aflidne friherre Emanuel Cederström, att sistnämnda lägenhet
mätte fridlysas såsom naturminnesmärke.Ansökningen åtföljdes af ett utaf professorn i växtbiologi
vid Upaala universitet Rutger Sernander afgifvit utlåtande angående
de lägenheten Ekparkens betydelse ur naturhistorisk synpunkt, uti
hvilket utlåtande den sökta fridlysningen tillstyrktes.Sedan Kungl. Vetenskapsakademien efter remiss afgifvet ytt-
rande i ärendet och därvid jämväl tillstyrkt bifall till ansök-
ningen, har Kungl. Maj:ts befallningshavande genom kungörelse som
införts i länskungörelserna och tidning inom orten samt upplästs
från predikstolen i Alsike församlings kyrka, förständigat den
eller dem, som kunde finna anledning att mot den sökta fridlys-
ningen beviljande göra erinran att inom viss numera förfluten tid
sådan erinran härstädes framställa, men har någon erinran mot den
sökta fridlysningen allt hitills icke afhörts.I anledning af vunnun upplysning, att friherre Emanuel Ceder-
ström aflidit, har Kungl. Maj:ts befallningshavande härefter genom
vederbörande landsfiskal lämnat nuvarande ägaren till lägenheten
Ekparken, fröken Signe Ström, tillfälle att taga del af handlingar-

na i ärendet för afgifvande af besked, huruvida hon önskade full-
följa ansökningsen och i händelse af bifall till densamma vore villig
att på lämpligt sätt å marken utmärka samt inhägna det till frid-
lysning afsedda området.

Den 22 december 1921 har landsfiskalen återställt handlingar-
na, försedda med skriftligt besked af Signe Ström, att hon såsom
ägare och innehafvare af lägenheten Ekparken fullföljde ansökningsen
samt att hon förbunde sig att uppsätta erforderligt stängsel kring
densamma.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har tagit ärendet i öfver-
vägande och aktar jämlikt lagen angående naturminnesmärkens fredan-
de den 29 juni 1909 skäligt fridlysa ifrågavarande-lägenhet Ekpar-
ken såsom naturminnesmärke, dock under förutsättning, att lägenheten
på jordägarens föranstaltande och bekostnad å marken utmärkes och
inhägnas samt att tydliga anslag om fridlysningen likaledes å jord-
ägarens föranstaltande och bekostnad anbringas å lämpliga platser
såväl inom det fridlysta området som å lägnaden kring detsamma.

Genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg kommer kun-
görrelse om fridlysningen att införas i länskungörelserna och Upsala
Nya Tidning samt befordras till uppläsning från predikstolen i Al-
sike församlings kyrka.

Den som (Kungl. Maj:ts Jordbruksdep 30/45 dgr)

Nils Edén

Erik Åman

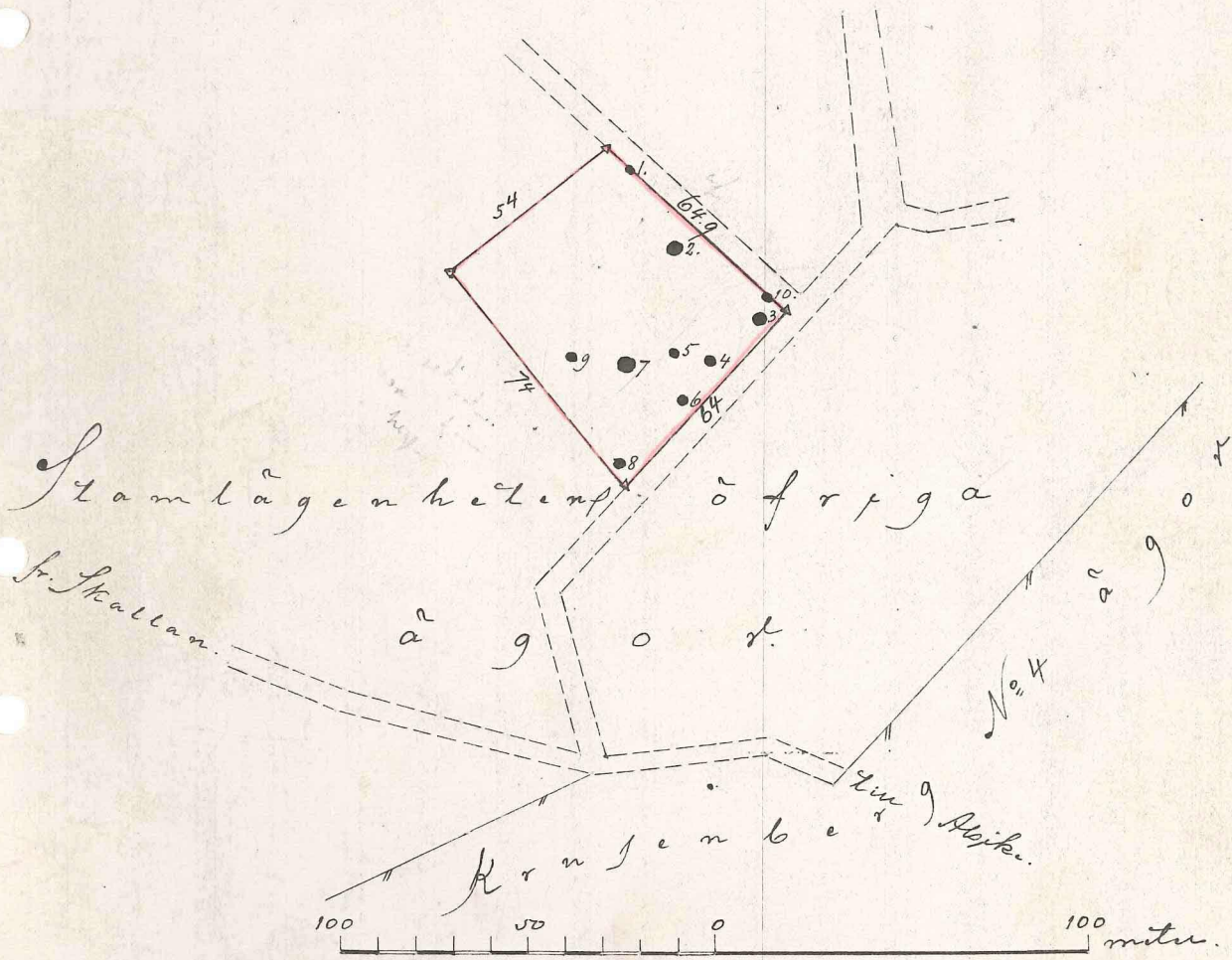
Bestyrkes på tjänstens vägnar:

G. Hedström

Karta

öfru lägenheten
Ekparken

afändrad från afändrade lägenheten Ekshagarna N°1
(Åbikt 4²), under 5 mantal Åbikt eller Rinsenborg N°4
(Åbikt 4¹); nti Åbikt joken och Fluckhalmns län;
upprättad år 1920 af
O. i. Balu
v. Kommissionslantmätare.

- Förklaring till siffrorna.
- 1. Ek, 2 m. i omkrets vid brösthöjd.
 - 2. S, 4.4 m.
 - 3. S, 3.7 m.
 - 4. S, 2.1 m.
 - 5. S, 1.7 m.
 - 6. S, 2.4 m.
 - 7. S, 6.7 m.
 - 8. S, 2.4 m.
 - 9. S, 2.3 m.
 - 10. Åsk, 2.7 m.

Beskrifning.
Lägenheten innehåller:
40.4 Åk.
Uppsat den 25 augusti 1920.
O. i. Balu
v. Kommissionslantmätare.

EKPARKEN VID KRUSENBERG I UPPLAND

Till Konungens befallningshavande i Stockholms län

Härmed får jag vördsamt anhålla att den undertecknad tillhöriga s.k. E k p a r k e n, avsöndrad från avsöndrade lägenheten Eks-hagarne nr 1 (Alsike 4^c) under 5 mantal Alsike eller Krusenberg nr 4 (Alsike 4^d) uti Alsike socken och Stockholms län måtte vara fridlyst såsom naturminnesmärke; och får jag till utredning av ärendet anföra följande.

1. Parkens läge är utsatt på bifogade karta (Bilaga 1) med bilagda arealbevis (Bilaga 2).
2. Parken är för närvarande del av en mindre hästhage, inramad av lövängar, utom i N.O., där åker, och i N.V., där Mälarens strandäng vidtaga.
3. Orsaken varför områdets fridlysning äskas är, att på detsamma finnas 10 synnerligen vackra lövträd, därav 9 ekar och 1 ask, vilkas bevarande för framtiden åstundas. Angående deras betydelse ur naturskyddssynpunkt hänvisas till Bilaga 3, ett utlåtande av professorn i växtbiologi vid Uppsala universitet RUTGER SERHANDE.
4. Om ansökningen bifalles, är det min avsikt att kringgärda parken med staket eller gärdesgård.
5. Förbud begäres mot skadande av träden samt mot all slags betning.

Krusenberg den 7 september 1920.

Emanuel Cederström

U t l å t a n d e

På anmodan av friherre EMANUEL CEDERSTRÖM på Krusenberg ber jag att på grundvalen av en undersökning i naturen den 7 september 1920 få avge följande utlåtande om avsöndrade lägenheten E k p a r k e n å Krusenbergs ägor ur naturhistorisk synpunkt.

Parkens betydelse ligger i de 10 träd, 9 ekar och 1 ask, den omfattar. Redan det att dessa äro synnerligen prydliga och att varje bevarande av ädla lövträd i mellersta Sverige ur allmän naturvetenskaplig och naturskyddssynpunkt är önskligt gör att deras avsättande som naturminnen är mycket lofvärd. Men härtill kommer, att 2 av de på den ansökningen åtföljande kartan utsatta ekarna, numro 7 och 2, genom sin grovlek äro av stort botaniskt intresse.

Framför allt gäller detta eken nr 7. Den är tydligen ej blott en av Upplands utan även mellersta Sveriges största. Vid brösthöjd håller den 6.7 meter i omkrets. Kronan är som vidast 20 meter i diameter. Stammens nedre del med tillhörande över och i jordbrynet liggande rotsystem är utbildad som en väldig konsol, vilken på en punkt genombrutits. Detta genombrott har delvis orsakats av grävlingar som sökt sitt tillhåll i stammens inre håligheter. Stammen visar flere märken efter avfallna jättegrenar. Bland epifyterna märkas tvenne lavar? den i Sverige mycket sällsynta R a m a l i n a o b t u s a t a och den för Mälardalens växtgeografiska utveckling intressanta P a r m e l i a t i l i a-

c e. a. - Vid stambasen frambryta fruktkroppar av oxtungssvampen (*Fistulina hepatica*).

Det föreslagna området utgör del av en mindre hästhage, inramad av en praktfull löväng med ekar och askar (bägge trädslagen även i jätteexemplar) lönnar, alnar etc. samt med snår av hagtorn, slån, hassel, nyponbuskar etc. I.N.O. stöter det dock till ett stycke åker, och mot N.V. övergår den och det föreslagna området hastigt i Mälarens strandäng.

Parken är sedan länge starkt betad. Träden numro 10 och 3 äro visserligen omgivna av var sitt slånstån med något *Rosa* och *Ribes Grossularia*, men för övrigt är den ursprungliga lövängens vegetation så gott som alldeles ersatt av betesvallväxter och ogräs:

Agrostis vulgaris, *Aira coespitosa*, *Alchemilla vulgaris*, *Cerofolium silvestre*, *Chrysanthemum Leucanthemum*, *Cirsium lanceolatum*, *Dactylis glomerata*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederarcea*, *Lanium album*, *Lathyrus pratensis*, *Leontodon autumnalis*, *Medicago lupulina*, *Phleum pratense*, *Plantago lanceolata*, *Plantago major*, *Plantago media*, *Poa pratensis*, *Ranunculus acris*, *Rumex crispus*, *Taraxacum officinale*, *Trifolium pratense*, *Trifolium repens*, *Triticum repens*, *Vicia sepium*, *Urtica dioica*.

Med denna som synes starkt kulturpåverkade vegetation, vilken nog behöver ett sekel eller mera för att återföras till det typiska lövängsstadiet, tyckes det kanske mindre nödigt att fridlysa hela platsen och att det vore nog att fridlysa själva träden. Men det bör framhållas, att dessa i viss mån störas i sin utveckling av att stå i en beteshage. Speciellt lider jätteeken nr 7, under vilken jorden är alldeles upptrampad och barken på de ytliga rötterna samt stammens nedre del på sina ställen uppriven av tramp och bett.

Begränsningen av naturparken är praktisk, och då nordöstra och sydöstra gränserna en gång komma att utgöras av vägar, få de träd, som här med annat grannskap skulle stå något för långt ut, fullt tillfälle att utbreda sina kronor.

Man kan överhuvud taget ej vara ägaren, baron CEDERSTRÖM, nog tacksam över denna hans vackra erbjudan till det svenska naturskyddet. Parken blir med sitt trädbestånd en värdefull och tilltalande förbindelseled med de omgivande lövängarna, och det är att hoppas, att dess i kraft och storlek tilltagande praktekar skola glädja generationer av efterkommande.

Krusenberg den 7 september 1920.

Rutger Sernander